

Θεολογικά Χρονικά

Συνέδρια – Ημερίδες – Συμπόσια

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

“Religious Education in Today’s Society”

Ἡ Orthodox Christian Religious Association (OCREA) καὶ τὸ Ἑργαστήριο Παιδαγωγικῆς τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ., μὲ τὴν ὑποστήριξη τῆς Ἐπιτροπῆς Ἑρευνῶν τοῦ ἰδίου Πανεπιστημίου, συνδιοργάνωσαν μεταξὺ 15 καὶ 16 Ἰανουαρίου 2025 στὴ Θεσσαλονίκη Διεθνὲς Συνέδριο μὲ θέμα: “Religious Education in Today’s Society”.

Οἱ τέσσερις συνεδρίες τοῦ Διεθνoῦς Συνεδρίου πραγματοποιήθηκαν στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Α.Π.Θ. Σὲ αὐτὲς συμμετείχαν 11 ὁμιλητὲς ἀπὸ τὸ Α.Π.Θ., τὸ Ε.Κ.ΠΑ., τὸ Johns Hopkins University καὶ ἄλλους ἐρευνητικοὺς φορεῖς.

Κεντρικοὶ ὁμιλητὲς τοῦ Συνεδρίου ἦταν ὁ σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Φιλόθεος (Θεοχάρης), ὁ θεοφ. Ἐπίσκοπος Συνάδων κ. Ἀντώνιος (Vrame) τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς, διευθυντῆς τοῦ περιοδικοῦ *Holy Cross Orthodox Press* καὶ ἀναπλ. Καθηγ. στὴν Holy Cross Greek Orthodox School of Theology, ἡ Raili Keränen-Pantsu, μεταδιδακτορικὴ ἐρευνήτρια, καὶ ὁ Risto Aikonen, Λέκτορας τοῦ Τμήματος Ἑφαρμοσμένης Παιδαγωγικῆς Ἐπιστήμης καὶ Ἐκπαίδευσης Ἐκπαιδευτικῶν τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ University of Eastern Finland (Κουόπιο, Φινλανδία).

Ἀπὸ τίς εἰσηγήσεις ποὺ παρουσιάσθηκαν ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται αὐτὲς τῶν Olga Yanushkyavichiene, Καθηγ. τῆς Νοσηλευτικῆς Σχολῆς τοῦ Johns Hopkins University (Βαλτιμόρη, Η.Π.Α.) καὶ Elena Pugacheva, κύριας ἐρευνήτριας τοῦ National Institutes of Health (Βηθεσδά, Μέριλαντ, Η.Π.Α.), μὲ θέμα: “The Challenge of Student Motivation in the Context of Orthodox Religious Subjects in Modern Society”, τοῦ Ἀθανασίου Στογιαννίδη, Ἀναπλ. Καθηγητῆ Σχολικῆς Παιδαγωγικῆς καὶ Διδακτικῆς Μεθοδολογίας τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ., μὲ τίτλο: “Religious Education at state schools: A proposal beyond a subject of religious convictions”, τῆς Ἀναστασίας Παπαθωμᾶ, ὑπ. δρ. τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ ἰδίου Πανεπιστημίου καὶ ἐκπαιδευτικοῦ Α/θμιας Ἐκπαίδευσης Ἀνατολικῆς Θεσσαλονίκης, μὲ θέμα: “The Contribution of Religious Education to the Cultivation of Empathy” καὶ τῆς Μαρίας Χάιτα, ὑποφ. δρ. τοῦ ἰδίου Τμήματος τοῦ Α.Π.Θ., μὲ τίτλο: “Inclusion in Religious Education and Women’s Empowerment”.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

«Ἡ εὐθύνη τοῦ θεολογικοῦ λόγου σήμερα
1700 χρόνια ἀπὸ τὴν Α΄ Οἰκουμένη
Σύνοδο (325 μ.Χ.) & 15 χρόνια
Θεολογικὸς Σύνδεσμος “ΚΑΙΡΟΣ”»

Ὁ Πανελλήνιος Θεολογικὸς Σύνδεσμος «Καιρός», με ἀφορμὴ τὴν ἑορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, διοργάνωσε τὴν 1η Φεβρουαρίου 2025 διαδικτυακὴ Ἐπιστημονικὴ Ἡμερίδα με θέμα: «Ἡ εὐθύνη τοῦ θεολογικοῦ λόγου σήμερα 1700 χρόνια ἀπὸ τὴν Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο (325 μ.Χ.) & 15 χρόνια Θεολογικὸς Σύνδεσμος “ΚΑΙΡΟΣ”».

Ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἡμερίδα διακρίθηκε σὲ δύο θεματικὰ μέρη: α) «1700 χρόνια ἀπὸ τὴν Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο (325 μ.Χ.)» καὶ β) «15 χρόνια Πανελλήνιος Θεολογικὸς Σύνδεσμος “ΚΑΙΡΟΣ”». Σὲ αὐτὴ συμμετείχαν πανεπιστημιακοὶ καθηγητές, θεολόγοι ἐκπαιδευτικοὶ καὶ σύμβουλοι ἐκπαίδευσης.

Ἀπὸ τὶς εἰσηγήσεις ποὺ παρουσιάστηκαν ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται αὐτὲς τοῦ Δημήτριου Μόσχου, Καθηγητοῦ τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., με τίτλο: «Συνοδικότητα, δημοκρατία καὶ χάρισμα στὴν Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο – ἡ σημασία τους σήμερα», τοῦ Θεόδωρου Γιάγκου, Καθηγητοῦ τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ Α.Π.Θ., με θέμα: «Ἀπὸ τὴν Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο στὴ Σύνοδο τῆς Κρήτης. Ἡ παράλληλη θεματολογία», τοῦ Basilius Groen, Ὁμοτ. Καθηγητοῦ τοῦ University of Graz (Αὐστρία) καὶ ἐπισχ. Καθηγητοῦ τοῦ Pontifical Oriental Institute (Ρώμη, Ἰταλία), με θέμα: «Ὁ Συνοδικὸς θεσμὸς στὴ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία. Μιὰ νέα θεώρηση», τῆς Κατερίνας Πενιρτζή-Ζαχαράκη, θεολόγου-ἐκπαιδευτικοῦ, με τίτλο: «Δεκαπέντε χρόνια “ΚΑΙΡΟΣ”, δεκαπέντε χρόνια προσπάθειας καὶ ἀγώνα γιὰ τὴν ἀναβάθμιση τῆς ὁρησκευτικῆς Ἐκπαίδευσης» καὶ τοῦ Γρηγόριου Μαυροκωστίδη, θεολόγου-ἐκπαιδευτικοῦ, με θέμα: «Ἡ γλῶσσα τῆς Θεολογίας καὶ ἡ γλῶσσα τῶν νέων στὸ σχολεῖο σήμερα».

«Ἡ εὐθύνη τῆς ἀνθρωπότητας
γιὰ τὴν θεραπεία τῆς κοινωνίας
ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη δουλεία –
Ἡ ἐκκλησιαστικὴ πρόταση.
Ἀπὸ τὴν σκλαβιά τῆς ἁμαρτίας
στὴν λύτρωση τῆς Ἀναστάσεως»

Ἡ Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ Εἰδικῶν Ποιμαντικῶν Θεμάτων (Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος) καὶ ἡ Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρετανίας (Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο) συνδιοργάνωσαν μεταξὺ 4 καὶ 5 Φεβρουαρίου 2025 στὴν Ἀθήνα, με τὴν εὐλογία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα: «Ἡ εὐθύνη τῆς ἀνθρωπότητας γιὰ τὴν θεραπεία τῆς κοινωνίας ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη δουλεία – Ἡ ἐκκλησιαστικὴ πρόταση. Ἀπὸ τὴν σκλαβιά τῆς ἁμαρτίας στὴν λύτρωση τῆς Ἀναστάσεως».

Οἱ τρεῖς συνεδρίες τοῦ Συνεδρίου πραγματοποιήθηκαν στὸ Κεντρικὸ Ἀμφιθέατρο τοῦ Κέντρου Πολιτισμοῦ «Ἑλληνικὸς Κόσμος» καὶ εἶχαν ὡς θεματικὲς ἐνότητες: α) «Κατανοώντας τὸ φαινόμενο τῆς ἐμπορίας ἀνθρώπων», β) «Ἀνθρώπος καὶ Δουλεία: θεολογικὴ καὶ ποιμαντικὴ προσέγγιση» καὶ γ) «Ἐρωτήσεις καὶ Ἀπαντήσεις». Σὲ αὐτὲς συμμετείχαν 11 ὁμιλητὲς διαφόρων εἰδικότητων καὶ ἐρευνητικῶν πεδίων. Πρὶν ἀπὸ τὸ Κλείσιμο-Στρογγυλὴ Τράπεζα, στὴ διάρκεια τῆς τρίτης συνεδρίας, συγκροτήθηκαν τρεῖς Ὅμαδες Ἑργασίας γύρω ἀπὸ τοὺς ἐξῆς ἄξονες: α) «Βιβλικὰ Κείμενα», β) «Νομικὸ Πλαίσιο» καὶ γ) «Τὸ διαδίκτυο ὡς ἐργαλεῖο προσέλκυσης θυμάτων ἐμπορίας ἀνθρώπων».

Ἀπὸ τὶς εἰσηγήσεις ποὺ παρουσιάσθηκαν ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται αὐτὲς τῆς Χαρᾶς Καραγιαννοπούλου, Ἀναπλ. Καθηγήτριας Συγκριτικῆς καὶ Διεθνoῦς Πολιτικῆς τοῦ

Τμήματος Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Περιφερειακών Σπουδών του Παντείου Πανεπιστημίου, με θέμα: «Παράνομη διακίνηση γυναικών με σκοπό την σεξουαλική τους εκμετάλλευση. Μια ιστορική προσέγγιση», του Δημήτριου Καραγιάννη, ψυχοθεραπευτή και Έπισκ. Καθηγητού του Τμήματος Ψυχολογίας και Κοινωνικών Έπιστημών του Frederick University (Λευκωσία, Κύπρος), με τίτλο: «Η καταστροφή της απαρτίωσης – Έπιπτώσεις στην ψυχική υγεία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων», του Χρήστου Τσιρώνη, Καθηγητού Κοινωνικής Θεωρίας του Σύγχρονου Πολιτισμού και του Χριστιανισμού του Τμήματος Θεολογίας του Α.Π.Θ., με θέμα: «Κοινωνίες που σκλαβώνουν και Κοινότητες που ἐλευθερώνουν: Μορφές δουλείας του προσώπου στην εποχή της ύστερης νεωτερικότητας και ο ρόλος της Θρησκείας», του Κωνσταντίνου Κορναράκη, Καθηγητού Χριστιανικής Ήθικης και Βιοηθικής του Τμήματος Θεολογίας του Ε.Κ.Π.Α., με τίτλο: «Η παγκόσμια κρίση της δουλείας του προσώπου και η ευθύνη της Έκκλησίας: Η πρόκληση για μια Θεολογία της ἀπελευθέρωσης θύτη και θύματος και οι ποιμαντικές της προοπτικές» και του πρωτοπρ. Αντώνιου Καλλιγέρη, διευθυντού Ποιμαντικής, Γάμου και Οικογένειας του Ίδρυματος Νεότητας και Οικογένειας της Ίερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, με θέμα: «Όταν η ποιμαντική προοπτική τροφοδοτεί την πράξη: Προτάσεις ἐξόδου του προσώπου ἀπὸ τὴν δουλεία του».

*«Production théologique
et vie théologique»*

‘H Amicale des étudiants en théologie
catholique de l’Université de Strasbourg

διοργάνωσε μεταξύ 14 και 16 Φεβρουαρίου 2025 στὸ Στρασβούργο (Γαλλία) Διεθνὲς Συνέδριο με θέμα: «Production théologique et vie théologique».

Στόχος τοῦ Συνεδρίου ἦταν ὁ προβληματισμός καὶ ἡ ἀνταλλαγή ἀπόψεων γύρω ἀπὸ τὴ σχέση τῆς θεολογικῆς παραγωγῆς (ιδίως τοῦ προβληματισμοῦ καὶ τῆς ἔρευνας ποὺ διεξάγεται σήμερα στὰ πανεπιστήμια) μετὰ τὴ θεολογικὴ ζωὴ, τὴ δυνατότητα δηλ. ποὺ δίνει ὁ Θεὸς στὸν ἄνθρωπο νὰ συμμετέχει ἐλεύθερα –μετὸν τρόπο τῆς ἐγκατοίκησης, τῆς γνώσης καὶ τῆς ἀγάπης– στὴ δική του τριαδικὴ ζωὴ. Μετὸν τρόπο αὐτό, θεμελιώδη ἐρωτήματα ποὺ διέπουν τὴν καθημερινὴ ἀκαδημαϊκὴ μας δραστηριότητα διατρέχουν καὶ τὸ σκεπτικὸ τοῦ συγκεκριμένου Συνεδρίου: α) Τί ἐννοοῦμε μετὰ τὴν κοινῶς χρησιμοποιούμενη ἔκφραση «κάνω θεολογία»; β) Ἄν ἡ θεολογία, σὲ ἀντίθεση μετὰ τὴν αὐστηρὰ φιλοσοφικὴ σκέψη, ἐξετάζει τὸ μυστήριο τῆς ἀνθρωπότητας καὶ τοῦ σύμπαντος μετὰ βάση ἓνα μοναδικὸ δεδομένο –τὸν Θεὸ ποὺ ἀποκαλύπτεται στὴν ἱστορία– καὶ ἓνα ὑπερφυσικὸ ἐσωτερικὸ φῶς –τὴν πίστη–, ποιά προσήλωση τῆς διάνοιας καὶ τῆς βούλησης ἀπαιτεῖ ἀπὸ ἐμᾶς αὐτὸ τὸ δεδομένο κατὰ τὴ θεολογικὴ παραγωγὴ μέσα στοὺς διάφορους τομεῖς τῆς (Χριστολογία, Ἐκκλησιολογία, Ἠθική, Κανονικὸ Δίκαιο κ.λπ.); γ) Μετὰ ποῖον τρόπο ἡ πίστη, ἡ ἐλπίδα καὶ ἡ φιλανθρωπία μᾶς ἐπιτρέπουν πραγματικὰ νὰ συμμετέχουμε σὲ μία καλύτερη καὶ πιὸ στενὴ κατανόηση ὅχι μόνο τοῦ κατ’ ἐξοχὴν ἀντικειμένου τους (τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ), ἀλλὰ καί, μετὰ τὴν ἴδια λογικὴ, τῶν παράδοξων ζητημάτων ποὺ διακυβεύονται στὸ μυστήριο τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ Μυστηριακοῦ Σώματος ποὺ εἶναι ἡ Ἐκκλησία; δ) Ποιά εἶναι ἡ σχέση μετὰξὺ τῶν μυστηρίων τῆς πίστεως, τῆς ἐκκλησιαστικῆς προσευχῆς καὶ τῆς θεολογικῆς παραγωγῆς;

Ἡ ἐπανεξέταση τῶν θεμελιωδῶν αὐτῶν ἐρωτημάτων, τὰ ὅποια ἐκ πρώτης ὄψεως μπορεῖ νὰ φαίνονται σὲ πολλοὺς παρατηρητὲς ὡς ἕνας κοινὸς τόπος ποὺ ἔχει ἥδη ἀντιμετωπισθεῖ, φαίνεται ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ἀξιολογηθοῦν ἐκ νέου γιὰ μιὰ πιὸ ἀληθινὴ ἐκτίμηση-ἀντίληψη τοῦ Μυστηρίου ποὺ μᾶς περιέχει καὶ τὸ ὅποιο ἀποτελεῖ τὸ πρωταρχικὸ ἀντικείμενο τῶν θεολογικῶν σπουδῶν (τὸ ἴδιο τὸ θεολογικὸ ἀντικείμενο). Γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτόν, ἡ διοργάνωση τοῦ συγκεκριμένου Διεθνoῦς Συνεδρίου ἀπὸ φοιτητές, μὲ τὴν πολύτιμη συνεργασία τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῆς Faculté de théologie catholique Université de Strasbourg, ἀποσκοποῦσε νὰ θέσει γιὰ μιὰ ἀκόμη φορά, μέσα ἀπὸ τὴν ποικιλία τῶν εἰσηγήσεων, τὰ θεμελιώδη ἐρωτήματα ποὺ κρύβονται πίσω ἀπὸ τὶς καθημερινὲς δραστηριότητες στὸ ἀκαδημαϊκὸ πλαίσιο.

Ἀπὸ τὶς 14 ἕως καὶ τὶς 16 Φεβρουαρίου πραγματοποιήθηκαν πέντε συνεδρίες, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ πρώτη ἦταν εἰσαγωγική, μὲ θεματικοὺς ἄξονες: α) τὶς βιβλικὲς σπουδές, β) τὶς πατερικὲς σπουδές, γ) τὶς μεσαιωνικὲς/νεωτερικὲς σπουδές καὶ δ) τὶς σύγχρονες σπουδές. Οἱ ἐργασίες φιλοξενήθηκαν στὸ Münsterhof τῆς Fabrique de la Cathédrale στὴν πόλη τοῦ Στρασβούργου.

Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται ὀρισμένες εἰσηγήσεις, ὅπως τοῦ Bertrand Pinçon, Καθηγητοῦ Βιβλικῆς Θεολογίας στὸ Université Catholique de Lyon, μὲ θέμα: «Sélection de textes des écrits de sagesse et du psautier; leur pertinence pour la vie spirituelle chrétienne», τοῦ Thomas Remy, ἐρευνητικοῦ βοηθοῦ καὶ ὑπ. δρ. Συστηματικῆς Θεολογίας τοῦ Université de Louvain, μὲ τίτλο: «Théologie et exégèse dans la vie de la foi», τοῦ πρωτοπρ. Χρήστου Φιλιώτη-Βλαχάβα, Ἀναπλ. Καθηγ. Ἱστορίας Δογμάτων τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς

Θεολογίας καὶ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ Α.Π.Θ., μὲ θέμα: «La double méthode théologique des pères grecs», τοῦ Guillaume Bady, διευθυντοῦ τῆς δίγλωσσης συλλογῆς Sources Chrétiennes, μὲ τίτλο: «L'art de la fugue, ou le paradoxe de la vocation chez Grégoire de Nazianze et Jean Chrysostome», τῆς Heather Krasker, ὑπ. δρ. τῆς École Pratique de Hautes Études (Παρίσι), μὲ θέμα: «La science des saints à travers les écrits d'une religieuse du XVII siècle» καὶ τοῦ π. Jean-Baptiste Édart, Καθηγητοῦ Βιβλικῶν Σπουδῶν στὸ Université Catholique de l'Ouest (Ἀνζέ), μὲ τίτλο: «Sunterein, sumbalein (Lc 2, 19) et diaterein (Lc 2, 51) ou la forme mariale de la théologie».

«Μικρασιατικὴ προσφυγικὴ μνήμη
καὶ ταυτότητα ἕναν αἰῶνα μετὰ:
Πόντος, Καππαδοκία, Ἰωνία, Ἀνατολικὴ
Θράκη, Κωνσταντινούπολη»

Ἡ Σχολὴ Κλασικῶν καὶ Ἀνθρωπιστικῶν Σπουδῶν τοῦ Α.Π.Θ., ἡ Ἱερὰ Μητρόπολη Περιστερίου καὶ τὸ Ἐργαστήριον Λαογραφίας καὶ Κοινωνικῆς Ἀνθρωπολογίας τοῦ Α.Π.Θ. συνδιοργάνωσαν μετὰξὺ 14 καὶ 16 Φεβρουαρίου 2025 στὸ Περιστέρι Ἀττικῆς Διεθνὲς Συνέδριο μὲ θέμα: «Μικρασιατικὴ προσφυγικὴ μνήμη καὶ ταυτότητα ἕναν αἰῶνα μετὰ: Πόντος, Καππαδοκία, Ἰωνία, Ἀνατολικὴ Θράκη, Κωνσταντινούπολη».

Οἱ ἐννέα συνεδρίες τοῦ Διεθνoῦς Συνεδρίου φιλοξενήθηκαν στὸ Ἐπισκοπεῖο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Περιστερίου. Σὲ αὐτὲς συμμετείχαν 50 ἐπιστήμονες καὶ ἐρευνητὲς διαφόρων εἰδικότητων καὶ πεδίων, ποὺ παρουσίασαν θέματα γύρω ἀπὸ τὴν τιμὴ τῶν Μικρασιατῶν ἁγίων καὶ τὰ χριστιανικὰ μνημεῖα, τοὺς προσφυγικοὺς οἰκισμοὺς καὶ τὴ συλλογικὴ ὁργάνωση, τὴν ταυτότητα καὶ τὴ μνήμη.

τὴ μνήμη καὶ τὴν ἱστορία, τὴ θρησκευτικὴ λαογραφία, τὶς μουσικὲς μνῆμες τοῦ Εὐξείνου Πόντου, τὴ μουσικὴ καὶ τὴ μνήμη (ἱστορικὲς ἡχογραφήσεις), μέσα ἀπὸ τὶς ἀλληλεπιδράσεις μικρασιατικῶν μελωδιῶν, τὶς ἀναπαραστάσεις τῆς προσφυγικῆς στὴν τέχνη καὶ τέλος τὴ διαχείριση τῆς προσφυγικῆς μνήμης μέσα ἀπὸ ἀρχεῖακὸ ὕλικὸ καὶ τὸν τύπο.

Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται ὀρισμένες εἰσηγήσεις, ὅπως τοῦ ἀντιπροέδρου τῆς Ἐπιστημ. καὶ Ὁργαν. Ἐπιτροπῆς Ἐμμ. Γ. Βαρβούνη, Καθηγ. Λαογραφίας τοῦ Τμήματος Ἱστορίας καὶ Ἐθνολογίας τοῦ Δ.Π.Θ. καὶ κοσμητόρα τῆς Σχολῆς Κλασικῶν καὶ Ἀνθρωπιστικῶν Σπουδῶν τοῦ ἰδίου Πανεπιστημίου, μὲ θέμα: «Καππαδοκικὴ λατρευτικὴ μνήμη καὶ τελετουργικὴ ταυτότητα: Τὸ λείψανο τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου στὴ Νέα Καρβάλη Καβάλας», τοῦ Γιώργου Κούζα, Ἐπίκ. Καθηγητοῦ Ἀστικῆς Λαογραφίας τοῦ Τμήματος Φιλολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ θέμα: «Ἐπαιτεία καὶ κοινωνικὴ περιθωριοποίηση Μικρασιατῶν προσφύγων στὸ Περιστέρι κατὰ τὴν περίοδο τοῦ Μεσοπολέμου. Μνήμη, μεταμνήμη καὶ ἀναπαραστάσεις τῶν κατόικων τῆς πόλης», τοῦ Χαράλαμπου Μπουμπαγιατζόγλου, δρ. τοῦ Τμήματος Διεθνῶν, Εὐρωπαϊκῶν καὶ Περιφερειακῶν Σπουδῶν τοῦ Παντείου Πανεπιστημίου, μὲ τίτλο: «Τὸ “δικαίωμα στὴ μνήμη”: Ἡ γενοκτονία τῶν Ἑλλήνων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὡς ἀφήγηση», τοῦ Ἰωάννη Πλεμμένου, κύριου ἐρευνητοῦ τοῦ Κέντρου Ἑρεῦνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, μὲ τίτλο: «Ἀπὸ τὸν ἥχο τῆς μελωδίας στὸν ἀπόηχο τῆς νοσταλγίας: Ἱστορικὲς ἡχογραφήσεις τραγουδιῶν σὲ προσφυγικὲς συνοικίες τοῦ Πειραιᾶ ἀπὸ τὸ Λαογραφικὸ Ἀρχεῖο τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν», τῆς Ἀφροδίτης Καϊράκη, μεταδιδακτ. ἐρευνήτριας καὶ δι-

δάσκουσας Κινηματογραφικῶν Σπουδῶν τοῦ Τμήματος Ἐπικοινωνίας, Μέσων καὶ Πολιτισμοῦ τοῦ Παντείου Πανεπιστημίου, μὲ θέμα: «Συλλογικὴ μνήμη καὶ διαχείριση τοῦ τραύματος τῆς Μικρασιατικῆς Καταστροφῆς: Ἡ κινηματογραφικὴ ἀναπαράσταση τῆς προσφυγικῆς συνοικίας στὴ σφαῖρα τῆς δημόσιας ἱστορίας» καὶ τοῦ Ἀριστοτέλη Νικ. Σπυριδόπουλου, δρ. τοῦ Τμήματος Ἱστορίας καὶ Ἀρχαιολογίας τοῦ Α.Π.Θ., μὲ τίτλο: «Τὰ τσεχοσλοβακικὰ ἀρχεῖακὰ διαθέσιμα καὶ οἱ πρόσφυγες: Ἡ ὀπτικὴ καὶ ἡ ἐρμηνεία τῶν πηγῶν ὡς πρὸς τὴν Μικρασιατικὴ Καταστροφή καὶ τὸ προσφυγικὸ ζήτημα στὸ μεσοπόλεμο».

Τὸ Συνέδριο ὁλοκληρώθηκε μὲ τὴν παρουσίαση τῶν Συμπερασμάτων ἀπὸ τὸν ἀντιπρόεδρο τῆς Ἐπιστημ. καὶ Ὁργαν. Ἐπιτροπῆς Ἐμμ. Γ. Βαρβούνη, ὁ ὁποῖος ἐπεσήμανε ὅτι «ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο κατὰ κανόνα οἱ ἀπόγονοι τῶν Μικρασιατῶν, τῶν Ποντίων, τῶν Θρακῶν καὶ τῶν Καππαδοκῶν προσφύγων διαχειρίζονται τὴν πολιτιστικὴ κληρονομία τους, κατὰ βάση μὲσφ τῶν συλλόγων καὶ διὰ τῶν κειμηλίων τους, δηλαδὴ σὲ δημόσιο καὶ ὄχι σὲ ἰδιωτικὸ ἐπίπεδο, ἐντάσσονται στὰ ὅρια τῶν ἐπιστημονικῶν κλάδων τῆς δημόσιας Ἱστορίας καὶ τῆς δημόσιας Λαογραφίας».

Ἡ ἔκδοση τῶν Πρακτικῶν σὲ τόμο θὰ πραγματοποιηθεῖ ἀπὸ τὴ Σχολὴ Κλασικῶν καὶ Ἀνθρωπιστικῶν Σπουδῶν τοῦ Δ.Π.Θ. καὶ τὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Περιστερίου.

“Bessarion on Pythagorean Philosophy”

Τὸ Κέντρο Ἑρεῦνης τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, στὸ πλαίσιο τοῦ ἐρευνητικοῦ προγράμματος “PYTHAGORAS BYZANTINUS: Pythagoras and Pythagoreanism in Byzantine Thought and Culture”, διοργάνωσε στὶς 17 Φεβρουαρίου 2025 ὕβριδικὸ Σεμινάριο

μὲ θέμα: “Bessarion on Pythagorean Philosophy”. Ὑπεύθυνοι τῆς διοργάνωσης ἦταν ἡ Εὐδοξία Δελλῆ, κύρια ἐρευνήτρια τοῦ Κέντρου Ἑρεύνης τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ὁ Κωνσταντῖνος Μακρῆς, ἐρευνητὴς τοῦ Chargé de recherche hors classe (CNRS) καὶ τοῦ Laboratoire d’études sur les Monothéismes (Παρίσι, Γαλλία) καὶ ὁ Dominic J. O’Meara, Ὁμότ. Καθηγητὴς Ἀρχαίας Φιλοσοφίας τοῦ Université de Fribourg (Ἑλβετία). Τὸ Σεμινάριο πραγματοποιήθηκε στὴ Φιλοσοφικὴ Βιβλιοθήκη Ἑλλης Λαμπριδῆ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Κεντρικὸς ὁμιλητὴς ἦταν ὁ Γεώργιος Στεῖρης, Καθηγητὴς Φιλοσοφίας τῶν Μέσων Χρόνων καὶ τῆς Ἀναγέννησης στὴ Δύση τοῦ Τμήματος Φιλοσοφίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ θέμα: “Bessarion on Pythagorean Philosophy”. Ἡ ὁμιλία του μὲ ἀφετηρία τὸν καρδινάλιο Βησσαρίωνα καὶ τὸ ἔργο του *In calumniatorem Platonis* προσπάθησε νὰ καυτηριάσει τὴν κριτικὴ τοῦ Γεωργίου Τραπεζοῦντιου γιὰ τὸν Πλάτωνα καὶ τοὺς πλατωνικοὺς, παρουσιάζοντας τὶς θέσεις τοῦ Βησσαρίωνα γιὰ τὴν ἱστορία τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς φιλοσοφίας. Ἐπὶσημάνει ὅτι ὁ Πυθαγόρας καὶ οἱ Πυθαγόρειοι διαδραμάτισαν καθοριστικὸ ρόλο στὴν ἐξέλιξη τοῦ πλατωνισμοῦ σύμφωνα μὲ τὸν Βησσαρίωνα, ὁ ὁποῖος ἐστίαζε στὸν ρόλο τῶν μαθηματικῶν τῶν Πυθαγορείων γιὰ νὰ διερευνήσει πῶς καὶ σὲ τί βαθμὸ ἐπηρεάστηκε ἡ ἀρχαία θεολογία.

«Τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Παλαίτυπα Βιβλία:
Σημασία – Κίνδυνοι – Προστασία»

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Χριστιανικῶν Μνημείων δι-
οργάνωσε στίς 20 Φεβρουαρίου 2025 στὴν

Ἀθήνα, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου Β΄, Ἡμερίδα μὲ θέμα: «Τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Παλαίτυπα Βιβλία: Σημασία – Κίνδυνοι – Προστασία».

Οἱ δύο συνεδρίες τῆς Ἡμερίδας φιλο-
ξενήθηκαν στὸ Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ποὺ στεγάζεται
στοὺς χώρους τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κοιμήσεως
τῆς Θεοτόκου Πεντέλης. Σὲ αὐτὲς συμ-
μετείχαν ἐπιστήμονες καὶ ἐρευνητὲς δια-
φόρων εἰδικότητων ποὺ παρουσίασαν
θέματα σχετικὰ μὲ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ
Παλαίτυπα Βιβλία, ὅπως παλαιᾶς ἐκδόσεις
ιερῶν εὐαγγελίων, μηναίων, λειτουργικῶν
καὶ ὕμνογραφικῶν ἔργων, πατερικῶν καὶ
ἄλλων κειμένων, ποὺ ἀπόκεινται σὲ ἱερὲς
μονές, ἐνοριακοὺς ναοὺς καὶ παρεκκλήσια
καὶ ἀποτελοῦν ἀνεκτίμητης ἀξίας θρησκευ-
τικὸ καὶ πολιτιστικὸ θησαυρό.

Σκοπὸς τῆς παρούσας Ἡμερίδας ἦταν
νὰ καταδείξει τὴν πολυεπίπεδη σημασία
ὅλου αὐτοῦ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πλοῦτου
ποὺ ὑπηρετήσε στὸ διάβα τῶν αἰώνων
τῇ λειτουργικῇ καὶ θεολογικῇ σκέψῃ
τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀποτελεῖ μνημεῖο
τῆς πίστεως καὶ τῆς φιλοκαλίας τῶν
Πατέρων. Ὡς ἔργα, τὰ Ἐκκλησιαστικὰ
Παλαίτυπα Βιβλία ἀντιπροσωπεύουν
τὴν ἱστορικὴ ἐξέλιξη τῶν ἐκδόσεων τῶν
ιερῶν κειμένων, συνιστοῦν, σὲ ἀρκετὲς
περιπτώσεις, ἀληθινὰ ἔργα τέχνης, χάρις
στὴν καλλιτεχνία τῆς ἐκδοτικῆς ἐργασίας
καὶ τὴν εἰκονογράφησή τους καὶ σώζουν
ἐνίοτε χειρόγραφες σημειώσεις ποὺ ἔχουν
μεγάλῃ ἱστορικῇ ἀξία. Γιὰ τὸν λόγο αὐτόν,
στόχος τῆς Ἡμερίδας ἦταν ἡ ἐνημέρωση
τῶν κληρικῶν, τῶν μοναχῶν, τῶν εἰδικῶν
ἐπιστημόνων καὶ γενικώτερα ὅλων τῶν
ἐνδιαφερομένων γιὰ τὴν ἀξία τους καὶ τὸν
ὀρθὸ τρόπο διαφύλαξής τους.

Ἀπὸ τὶς εἰσηγήσεις ποὺ παρουσιάστηκαν
ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται αὐτὲς τοῦ

Ζήση Μελισσάκη, διευθυντή έρευνών του Ίνστιτούτου Ιστορικών Έρευνών (Τομέας Βυζαντινών Έρευνών) του Έθνικού Ίδρυματος Έρευνών, με θέμα: «Είσαγωγή στα έκκλησιαστικά παλαίτυπα», του Άγαμέμνονος Τσελίκα, τ. προϊσταμένου του Ιστορικού και Παλαιογραφικού Αρχείου του Μορφωτικού Ίδρυματος της Έθνικής Τραπεζής, με τίτλο: «Οι ρίζες της Έλληνικής Έπανάστασης στα παλαίτυπα της Βενετίας», του Ιωάννη Μελιανού, υπεύθυνου της Βιβλιοθήκης της Ίερās Βασιλικής, Σταυροπηγιακής και Πατριαρχικής Μονής Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου και Εὐαγγελιστοῦ Πάτμου, με θέμα: «Τὰ παλαίτυπα της Ίερās Μονής Αγίου Ιωάννου Θεολόγου Πάτμου» και της Ιωάννας Στεφανή, συντηρήτριας αρχαιοτήτων του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου, με τίτλο: «Τὰ βιβλία τῶν έκκλησιῶν, ἡ ἀξία και ἡ σημασία τους».

ΜΑΡΤΙΟΣ

«Ἡ επίδραση τοῦ Βυζαντινοῦ Πολιτισμοῦ στὸν σύγχρονο κόσμο»

Τὸ Κέντρο Βυζαντινῶν Έρευνῶν τοῦ Α.Π.Θ., σὲ συνεργασία μετὰ τὸ πρόγραμμα «100 χρόνια Α.Π.Θ. – Γνώση. Καινοτομία, Πολιτισμός» και τὸν Εἰδικὸ Λογαριασμὸ Κονδυλίων Έρευνας τοῦ ἰδίου Πανεπιστημίου, διοργάνωσε στὶς 7 Μαρτίου 2025 στὴ Θεσσαλονίκη Ἐπιστημονικὴ Ἡμερίδα μετὰ θέμα: «Ἡ επίδραση τοῦ Βυζαντινοῦ Πολιτισμοῦ στὸν σύγχρονο κόσμο».

Οἱ δύο συνεδρίες της Ἐπιστημονικῆς Ἡμερίδας και ἡ παράλληλη θεματικὴ δράση μετὰ τίτλο: «Ἡ συμβολὴ τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Έρευνῶν στὴ διαμόρφωση της σύγχρονης έρευνας τοῦ

Βυζαντινοῦ Πολιτισμοῦ μέσα ἀπὸ έρευνητικὰ προγράμματα, ψηφιοποιήσεις, εκδόσεις και εκπαιδευτικὲς δράσεις» πραγματοποιήθηκαν στὸ Κέντρο Βυζαντινῶν Έρευνῶν τοῦ Α.Π.Θ. Συμμετείχαν 11 ὁμιλητὲς ἀπὸ τὸ Α.Π.Θ., τὸ Ε.Κ.Π.Α., τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν και ἀπὸ τὴν Βουλγαρικὴ Ἀκαδημία Ἐπιστημῶν.

Ἡ κεντρικὴ ὁμιλία ἦταν τοῦ Βασίλειου Κατσαροῦ, Ὁμότ. Καθηγητοῦ Μεσαιωνικῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας τοῦ Τμήματος Φιλολογίας τοῦ Α.Π.Θ., μετὰ θέμα: «Ἡ προσφορά τῶν μεταφράσεων βυζαντινῶν κειμένων γιὰ τὴν γνωριμία μετὰ τὸ Βυζάντιο στὴ σύγχρονη κοινωνία».

Ἀπὸ τίς εἰσηγήσεις πὺ παρoυσιάστηκαν ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται αὐτὲς τοῦ Κωνσταντίνου Χρήστου, Καθηγητοῦ Ἑκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας και Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ Α.Π.Θ., μετὰ θέμα: «Τὸ Βυζάντιο στὸ έργο τοῦ Ὁσβαλντ Σπένγκλερ και Ἀρνολντ Τούνμπη», της Λυδίας Παπαρρήγα-Ἀρτεμιάδη, διευθύντριας τοῦ Κέντρου Ἐρεύνης της Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου της Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, μετὰ τίτλο: «Τὸ “ἀμφίβολο” νόημα της δήλωσης βουλήσεως. Στοιχεῖα διαχρονίας στὶς μεθόδους έρμηνείας τῶν βυζαντινῶν σχολιαστῶν», τοῦ Χρυσόστομου Σταμούλη, Καθηγητοῦ Δογματικῆς και Συμβολικῆς Θεολογίας τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ., μετὰ θέμα: «Τὸ βυζαντινὸ ὑπέδαφος τοῦ νεώτερου πολιτισμοῦ: τραγούδι, λογοτεχνία, ποίηση, ζωγραφικὴ στὴν Ἑλλάδα τοῦ 20οῦ αἰ.» και της Ralitsa Rousseva, Ἀναπλ. Καθηγήτριας τοῦ Institute of Art Studies της Bulgarian Academy of Sciences και ἐπικεφαλῆς τοῦ Museum of Christian Art in the Crypt of St Alexander Nevsky Cathedral, μετὰ τίτλο: “Byzantinology in Bulgaria and the Palaiologan icons in its collections”.

«Ίεραποστολή
καὶ Σύγχρονος Κόσμος»

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ Γενεσίου τῆς Θεοτόκου Ἁγίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κεφαλ-
ληνίας διοργάνωσε στίς 8 Μαρτίου 2025
διαδικτυακὴ Ἐπιστημονικὴ Ἡμερίδα,
ἀφιερωμένη στὴ μνήμη τοῦ Ἀρχι-
επισκόπου Τιράνων, Δυρραχίου καὶ
πάσης Ἀλβανίας κυροῦ Ἀναστασίου, μὲ
θέμα: «Ίεραποστολή καὶ Σύγχρονος Κό-
σμος».

Ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἡμερίδα ἀπετελεῖτο
ἀπὸ δύο συνεδρίες μὲ θεματικούς ἄξονες:
α) «Ίεραποστολή καὶ Κοινωνία» καὶ β)
«Ίεραποστολή καὶ Παιδεία». Σὲ αὐτὴν
συμμετείχαν ἑννέα ἐπιστήμονες καὶ
ἐρευνητὲς ἀπὸ τὸ Α.Π.Θ., τὸ Ε.Κ.Π.Α. καὶ
τὴ Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Ἐκπαί-
δευσης Δυτικῆς Θεσσαλονίκης.

Ὁ Κωνσταντῖνος Κωτσιόπουλος, Καθηγ.
Κοινωνιολογίας τοῦ Χριστιανισμοῦ τοῦ
Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ
Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ Α.Π.Θ.
ἔδωσε τὴν κεντρικὴ διάλεξη, μὲ θέμα:
«Ἀρχές καὶ μέθοδοι τῆς Ίεραποστολῆς
στὸν σύγχρονο κόσμο. Τὸ παράδειγμα τοῦ
Μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀλβανίας
κ.κ. Ἀναστασίου».

Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται ὁρισμένες
εἰσηγήσεις, ὅπως: τοῦ Νικ. Δεναξᾶ, Ἐπίκ.
Καθηγητοῦ Κοινωνιολογίας τῆς Θρησκείας
τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ
Θρησκευτικῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ θέμα:
«Ἡ ἀναβίωση τῆς Θρησκείας στὴν Κούβα.
Κοινωνιολογικὴ καὶ θεολογικὴ θεώρηση»,
τοῦ δρ. Ἀχ. Παπατόλιου, διδάσκοντος
τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας
καὶ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ Α.Π.Θ.,
μὲ τίτλο: «Ίεραποστολή καὶ σεβασμὸς
τῆς πολιτισμικῆς ιδιομορφίας», τῆς Βα-
σιλικῆς Μητροπολίτου, Καθηγήτριας
Παιδαγωγικῶν καὶ Διδακτικῆς τῶν
Θρησκευτικῶν (μὲ ἔμφαση στίς Τ.Π.Ε.)

τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ ἰδίου
Πανεπιστημίου, μὲ θέμα: «Σύγχρονες
προκλήσεις τῆς Ὁρθόδοξης Χριστιανικῆς
ἐκπαίδευσης. Ἡ περίπτωση τοῦ Κονγκό»
καὶ τῆς δρ. Εὐρώπης Παπαδοπούλου,
συμβούλου ἐκπαίδευσης Θεολόγων Δυ-
τικῆς Θεσσαλονίκης, μὲ τίτλο: «Ἡ θρη-
σκευτικὴ ἐκπαίδευση τῶν προσφύγων
-μεταναστῶν μαθητῶν στὸ σύγχρονο
σχολεῖο».

*“Relational Ontology in Christian Theology:
The Trinity, Human Nature,
and the Mystery of Christ – Reflections
on a Theme in Thomas Aquinas
with a View to Catholic-Orthodox Relations”*

Στὸ πλαίσιο τῆς Διεθνoῦς Σειρᾶς
Ἑτήσιων Διαλέξεων «Ἰωάννης Ζηζιού-
λας», τὸ Τμῆμα Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς
Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. διοργάνωσε στίς
13 Μαρτίου 2025 τὴ δεύτερη κατὰ
σειρὰ διεθνή διάλεξη. Ἡ ἐν λόγῳ σειρὰ
διαλέξεων, ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὸ ἔργο
τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου, ἀποφοίτου
καὶ διδάκτορος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς
Ἀθηνῶν, ἀποσκοπεῖ στὴν προαγωγή τοῦ
διαλόγου μεταξὺ τῆς Θεολογίας καὶ
τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ φιλοσοφικῶν
ἀναζητήσεων τοῦ σύγχρονου κόσμου.

Δεύτερος ὁμιλητὴς αὐτῆς τῆς σειρᾶς
διαλέξεων ὑπῆρξε ὁ π. Thomas Joseph
White, Καθηγητῆς καὶ Rector Magnificus
(πρύτανης) τοῦ Pontifical University
of Saint Thomas Aquinas – Angelicum
(Ρώμη, Ἰταλία), μὲ θέμα: “Relational
Ontology in Christian Theology: The
Trinity, Human Nature, and the Mystery
of Christ – Reflections on a Theme in
Thomas Aquinas with a View to Catholic-
Orthodox Relations” (Σχισιακὴ Ὄντο-
λογία στὴ χριστιανικὴ θεολογία: ἡ
Ἁγία Τριάδα, ἡ ἀνθρώπινη φύση καὶ τὸ

Μυστήριο τοῦ Χριστοῦ – Στοχασμοί σὲ ἓνα θέμα στὸν Θωμᾶ Ἀκινάτη ἐν ὅψει τῶν σχέσεων Καθολικῶν-Ὁρθοδόξων.

Ἡ διάλεξη πραγματοποιήθηκε στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ε.Κ.Π.Α. Ξεκίνησε μὲ τὸν ἐναρκτήριο χαιρετισμὸ τοῦ Δημητρίου Μόσχου, Καθηγητοῦ καὶ προέδρου τοῦ Τμήματος Θεολογίας, ὁ ὁποῖος ἀνέδειξε τὴ σημασία τῶν διαλέξεων ὅχι μόνον στὸ ἀκαδημαϊκὸ καὶ παιδαγωγικὸ τους πλαίσιο, ἀλλὰ καὶ ὡς θεσμὸ προαγωγῆς τοῦ διαλόγου, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ οὐσιώδεις στοιχεῖο τοῦ εὐαγγελικοῦ ἔθους καὶ θεμελιώδη διάσταση τοῦ θεολογικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου. Παράλληλα, ὑπογράμμισε τὴ συμβολὴ τοῦ διαλόγου στὴ θεμελίωση τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ὡς δημόσιου πανεπιστημιακοῦ ιδρύματος, ἐπισημαίνοντας ὅτι ἡ συζήτηση μεταξὺ τοῦ Τάγματος τῶν Δομινικανῶν καὶ τῶν Ὁρθοδόξων διαρκεῖ ἀδιαλείπτως ἐπὶ ὁκτὼ αἰῶνες.

Ὁ π. Thomas Joseph White, ἐστιάζοντας στὴν ἔννοια τῆς σχέσης μεταξὺ τῆς Τριαδολογίας καὶ τῆς Χριστολογίας, ἀνέπτυξε τὴ συλλογιστικὴ του βάσει τοῦ ἔργου τοῦ Θωμᾶ Ἀκινάτη. Ἀνέδειξε τὴν ἐγγύτητα τῆς σκέψεως τοῦ Θωμᾶ Ἀκινάτη μὲ αὐτὴν τοῦ Ἰωάννη Ζηζιούλα, ἐπισημαίνοντας ὡστόσο τὴ διαφορετικὴ τους προσέγγιση ἐναντι τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς φιλοσοφίας καὶ δὴ τῆς ἀριστοτελικῆς σκέψεως. Ἐπ-εσήμανε ὅτι ὁ μὲν Θωμᾶς Ἀκινάτης συνεχίζει καὶ ὁλοκληρώνει τὴν παράδοση τῆς ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας, ἐνῶ ὁ Ἰω. Ζηζιούλας τονίζει τὴ ριζικὴ διαφοροποίησή του ἀπὸ αὐτήν, ἰδίως ὡς πρὸς τὴ νοσηματοδότηση τοῦ προσώπου καὶ τῆς ἐλευθερίας.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς διάλεξης ὁ π. Ἰσίδωρος Κάτσος, Ἐπίκ. Καθηγητῆς τοῦ Τμήματος Θεολογίας, προέβη σὲ ὀλιγόλεπτη κριτικὴ παρέμβαση (critical

response), ἐστιάζοντας στὴν ἐγγενῆ διαλεκτικὴ μεταξὺ θεολογίας καὶ ἀριστο-τελικῆς φιλοσοφίας στὸ ἔργο τοῦ Ἰωάννη Ζηζιούλα, καθὼς καὶ στὴν ὄντολογία τῶν οὐσιωδῶν ὑποστατικῶν σχέσεων στὴ Θωμιστικὴ σκέψη. Ὑποστήριξε ὅτι ἡ τελευταία δύσκολα συμβιβάζεται μὲ τὴν Καππαδοκικὴ διάκριση μεταξὺ οὐσίας καὶ ὑποστατικῶν ιδιωμάτων στὴ θεότητα.

Ἀκολούθησε ἐνδιαφέρουσα ἐπιστημο-νικὴ συζήτηση μεταξὺ τῶν παρευρισκο-μένων.

“Religious Education in Türkiye: Challenges in the Context of Migration”

Τὸ Παιδαγωγικὸ Ἐργαστήριο Θρη-σκευτικῆς Ἐκπαίδευσης τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α., στὸ πλαίσιο τοῦ προγράμματος Erasmus+, διοργάνωσε στὶς 19 Μαρτίου 2025 Ἐκπαιδευτικὸ Σεμινάριο, μὲ θέμα: “Religious Education in Türkiye: Challenges in the Context of Migration”. Ἐπιστημονικὸς ὑπεύθυνος ἦταν ὁ κ. Μάριος Κουκουνάρας-Λιάγκης, Καθ-ηγητῆς Παιδαγωγικῆς Ἐπιστήμης καὶ Θρησκευτικῆς Ἐκπαίδευσης τοῦ Τμή-ματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α.

Τὸ Σεμινάριο εἶχε ὑβριδικὸ χαρακτήρα καὶ πραγματοποιήθηκε στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ε.Κ.Π.Α. Κύρια ὁμιλήτρια ἦταν ἡ Aybice Tósun, Ἀναπλ. Καθηγήτρια Θρησκευτικῆς Ἐκπαίδευσης τοῦ Faculty of Theology τοῦ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi (Τουρκία), ἡ ὁποία παρου-σίασε τὶς ἐξελίξεις, τὶς προκλήσεις καὶ τὶς προσαρμογὲς τῆς θρησκευτικῆς ἐκ-παίδευσης ἐντὸς τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος, ἀλλὰ καὶ ζητήματα ὅπως οἱ προσαρμογὲς στὰ προγράμματα σπου-δῶν, ὁ διαπολιτισμικὸς διάλογος καὶ ἡ ἐν γένει στάση τῆς Πολιτείας ἐναντι τῆς

θηρησκευτικής εκπαίδευσης. Ἐν συνεχείᾳ, ἀκολούθησε γόνιμος διάλογος μεταξύ κοινού καὶ ὁμιλήτριας.

«*Ἡ Ἐπιστημονικὴ Συμπόσιο
Νεοελληνικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης*»

Τὸ Τμήμα Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α., σὲ συνεργασία μὲ τὸ Τμήμα Ἀρχιτεκτόνων Μηχανικῶν τῆς Πολυτεχνικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Πατρῶν καὶ εἰδικούς ἐπιστήμονες-καθηγητὲς ἄλλων Πανεπιστημιακῶν Τμημάτων, διοργάνωσε μεταξύ 28 καὶ 30 Μαρτίου 2025 στὴν Ἀθήνα, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸ «*Ἡ Ἐπιστημονικὴ Συμπόσιο Νεοελληνικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης*».

Στόχος τῶν Ἐπιστημονικῶν Συμποσίων Νεοελληνικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης, ποὺ ἔχουν καταστεί πλέον θεσμός, ἀποτελεῖ ἡ ἐνίσχυση τῆς ἔρευνας περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴ τέχνη τοῦ 19ου-20οῦ αἰ. καὶ ταυτόχρονα ἡ διαρκὴς ἐνδυνάμωση τοῦ διαλόγου μεταξύ ἐκκλησιαστικῆς τέχνης, παράδοσης καὶ σύγχρονων καλλιτεχνικῶν ρευμάτων. Ὑπεύθυνη γιὰ τὸν συντονισμό τῆς ἐρευνητικῆς δράσης ἦταν ἡ κ. Ἰωάννα Στουφῆ-Πουλημένου, Ὁμότ. Καθηγήτρια Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας καὶ Τέχνης τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α.

Οἱ 11 συνεδρίες τοῦ Συμποσίου Νεοελληνικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης πραγματοποιήθηκαν ὑβριδικά, μὲ φυσικὴ παρουσία στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ε.Κ.Π.Α. καὶ διαδικτυακά. Σὲ αὐτὲς συμμετείχαν καθηγητὲς καὶ ἐπιστημονικοὶ ἐρευνητὲς διαφόρων εἰδικότητων ποὺ κάλυψαν ἓνα μεγάλο εὖρος τῆς θεματολογίας τῆς ἐκκλησιαστικῆς τέχνης [ναοδομία (19ος-20ὸς αἰ.), ζωγραφικὴ (19ος-20ὸς αἰ.), μικροτεχνία (19ος αἰ.),

γλυπτικὴ (19ος-20ὸς αἰ.), ἀρχειακὲς μαρτυρίες καὶ συλλογὲς καὶ καταγραφὴ – συντήρηση – διαχείριση].

Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται ὁρισμένες εἰσηγήσεις, ὅπως τοῦ Ergün Lafi, Καθηγητοῦ τοῦ Department of Archeology τοῦ Faculty of Letters τοῦ Dokuz Eylül University (Σμύρνη, Τουρκία), μὲ θέμα: «*The church of St. Nicolas in Bodrum (ancient Halicarnassus) in southwestern Turkey*», τοῦ δρ. Δημήτριου Βαχαβιώλου, μέλους Ε.Δ.Ι.Π. τοῦ Τμήματος Ἱστορίας, Ἀρχαιολογίας καὶ Διαχείρισης Πολιτισμικῶν Ἀγαθῶν τοῦ Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, μὲ τίτλο: «*Δύο ἀντιμνήσια τοῦ 19ου αἰῶνα ἀπὸ τοὺς Κωνσταντίνους Ἀνω Μεσσηνίας*», τῆς δρ. Βιργινίας Μαυρίκα, ἱστοικοῦ τῆς Τέχνης στὴν Ἐφορεία Ἀρχαιοτήτων Κυκλάδων, μὲ θέμα: «*Τὸ ἀνεκτέλεστο “Νέο Νεκροταφεῖο Ἑρμουπόλεως” (1889) ὡς παράδειγμα ἱστορισμοῦ στὴ θρησκευτικὴ ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ ὕστερου 19ου αἰῶνα στὴν Ἑλλάδα*», τοῦ Γιώργου Πάλλη, Ἀναπλ. Καθηγητῆ Βυζαντινῆς καὶ Μεταβυζαντινῆς Ἀρχαιολογίας καὶ Τέχνης τοῦ Τμήματος Ἱστορίας καὶ Ἀρχαιολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ τίτλο: «*Τὸ νεοβυζαντινὸ τέμπλο τοῦ παρεκκλησίου τοῦ θεραπευτηρίου “Ὁ Εὐαγγελισμός” στὴν Ἀθήνα καὶ τὰ πρότυπά του*», τῆς δρ. Μαρίας Καγιαδάκη, ἱστοικοῦ Τέχνης καὶ μέλος Σ.Ε.Π. τοῦ Ε.Α.Π., μὲ θέμα: «*Παρατηρήσεις γιὰ τὴν παραγωγὴ τοῦ Κωνσταντίνου Θεοδοσίου καὶ γιὰ τὸν εἰκονογραφικὸ τύπο τοῦ νεομάρτυρα ἁγίου Γεωργίου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων μὲ ἀφορμὴ ἀδημοσίευτη εἰκόνα τοῦ 1846*», τοῦ ἀρχιμ. Ἰωαννικίου Ζαμπέλη, δρ. Νομικῆς, μὲ τίτλο: «*Ὁ κειμηλιακὸς πλοῦτος τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Μαύρας στὸ ὁμώνυμο κάστρο τῆς Λευκάδας. Τὸ ἀρχειακὸ τοῦ ἀποτύπωμα καὶ ἡ τύχη του μετὰ τὴ διπλὴ καταστροφὴ τῆς ἐκκλησίας*

(1810 καὶ 1888)» καὶ τῆς Ἰλιάνας Ζάρρα, Καθηγήτριας τῆς Ἱστορίας τῆς Τέχνης τοῦ Τμήματος Ἱστορίας καὶ Ἀρχαιολογίας τοῦ Α.Π.Θ., μὲ θέμα: «Ἡ εἰκονογράφηση τοῦ τέμπλου τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Ἀγ. Σοφίας στὴ Θεσσαλονίκη, 1915-16».

Τὸ Συμπόσιο ὁλοκληρώθηκε μὲ τὴν παρουσίαση τοῦ τόμου τῶν Πρακτικῶν τοῦ Ζ' Ἐπιστημονικοῦ Συμποσίου Νεο-ελληνικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης (Αθή-

να 2024) καὶ τὰ Συμπεράσματα ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Ὀργανωτικῆς-Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς, Ἰωάννα Στουφῆ-Πουλημένου, Ὁμότ. Καθηγήτρια τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., Σταῦρο Μαμαλοῦχο, Καθηγητὴ τοῦ Τμήματος Ἀρχιτεκτόνων Μηχανικῶν τοῦ Πανεπιστημίου Πατρῶν καὶ Δημήτρη Παυλόπουλο, Καθηγητὴ τοῦ Τμήματος Ἱστορίας καὶ Ἀρχαιολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α.